

P. Szabó Ernő

Pannon kacatok

- A huszonöt éves Veszprémi Művész Céh jubileumi kiállítása

Pannon kacatok – ezt a címet adta Mészáros Imre grafikáinak, ismét bizonyítva érzékét a dolgok pontos megfigyelése, egyben pedig az irónia iránt. Hiszen hogyan is lehetne kacat az, ami évezredek kultúrát őriz, ami közös örökségünkre emlékeztet bennünket? Ugyanúgy, ahogyan a közös érték, a természet nagyszerűségére figyelmeztetnek az Oláh Katalin vásznain megjelenő fák is, a mögöttük fölsejlt tájrészletekkel. Az egyikben, a vidéket ismerők szerint, a káli medence részletei tűnnek elő, a középben lévő dombot pedig a „felhőfestő” Felhősi István birtokával azonosítják. Nem véletlenül, ezt a részle-

tet festette meg, s állítja ki a Veszprémi Művész Céh alapítása 25. évfordulóján a nemrégiben megnyílt veszprémi Hangvillában rendezett csoportos tárlaton maga a „birtokos” is.

Valóban, miénk itt a táj és miénk a város. Akarom mondani, az övéké, a Veszprémi Művész Céh tagjaié. S ha már Káli-medence, soroljuk tovább: Veszprém, Balaton-felvidék... A táj és a város kifejezés itt mindig túlmutatott önmagán. A Balaton a reformkortól a nemzeti értékek felismerésének, megjelenítésének szimbóluma lett, s a pannon táj szépsége is a Balaton-felvidék dombjain-hegyein keresztül fejezhető

Kiállítási enteriőr a Hangvillában

ki talán a legérzékletesebben. Ami pedig a városokat illeti, a hit és a kultúra központjait, nos, Veszprém, Tihany vagy éppen Zirc nélkül magyar történelemről, kultúráról, művészetről aligha lehetne beszélni.

Ott pedig, ahol a táj és a település, a végtelenség tűnő víztükör és a szelíden emelkedő domboldalak, az évszázados kövekbe formálódott múlt és az eseményekben, értékekben gazdag jövőt ígérő művészi energiák olyan szorosan összefonódnak, mint Veszprém, a királynék városában, s környezetében, a Balaton-felvidéken, ott naponta új és új kihívás éri a képek alkotásával foglalkozó művészeket.

Nem véletlenül vált ez a vidék vonzó úti céllá a magyar festők számára már a reformkorban, nem véletlenül emelkedett Egry József festészete európai nivóra éppen a Balaton, a magyar tenger partján. Akkor is új értékek születtek itt, amikor a politika, a közélet nem igazán kedvezett a humánus értékek őrzőinek – a pannon derű, amelyet a táj áraszt, erősebbnek bizonyult a direktíváknál.

Az utóbbi évtizedekben tovább erősödött a régió vonzóereje, s nemcsak azok járnak ide vissza rend-

szeresen, akik innen kerültek a fővárosba vagy az ország más régióiba, hanem számos olyan művész is új otthonra talált itt, aki korábban Erdély történelmi városaiban vagy éppen a Délvidéken dolgozott.

Éppen ezért lehet igen izgalmas az a történet, amely huszonöt évvel ezelőtt indult a Veszprémi Művész Céh megalakulásával. Tegyük hozzá, ami itt történt, az ország más részein is gyors követőkre talált, s a Céh megalakulását országszerte több tucatnyi művészársaság létrejötte követte. De nem csak ezért fontos a példa, ami adott. Kiállításai, illetve tagjainak különböző egyéni bemutatkozásai nem csak azt érzékeltették, mi is történik az itteni műhelyekben, milyen értékek születtek, hogy hogyan jelentek meg az egyetemes művészetben megfigyelhető tendenciák s hogy milyen sajátos vonásokkal gazdagították a nagy egészet az ide kötődő alkotók, de a kortárs magyar művészet helyzetének az egészét tükrözik. Annál is inkább fontossá vált ez a különös tükör, mert az utóbbi évtizedekben a kortárs magyar művészet egészének fejlődésvonalait megfelelő fórumok hiányában meglehetősen nehéz volt megismer-

RAFFAI DÁVID: Csodakecske

(PÁSZTI FOTÓ)

nünk részleteiben. Igaz, a millennium alkalmából a budapesti Műcsarnokban bemutatkoztak az egyes művészeti ágak, műfajok, a helyszűke miatt azonban meglehetősen töredékesre sikeredett a kép, s egyébként is majdnem másfél évtized eltelt az óta. Ha már kortárs értékekről és aktuális művészeti problémákról van szó, éppen a néhány évvel későbbi itteni kiállítást, az *Orbis Pictus* című nagyszabású bemutatót említeném követendő példának. Átgondolt koncepciója, a problémafelvetés időszerűsége miatt ez a kiállítás valóban országos jellegűvé válhatott, az itt élő, a tájhoz kötődő fővárosi alkotókon túl más régiók művészei közül is sokakat megmozgatott. Az utóbbi másfél évtizedben történt egy és más a városban és a régióban, megerősödött a Vass-gyűjtemény, ide került a László-Károly gyűjtemény, s nem utolsó sorban megnyílt az ígéretes intézmény, amelyben a jubileumi tárlatot rendezték.

Ahogy az ünnepi összeállítás jelzi, nemcsak tagjainak a száma, az eltelt huszonöt év miatt érdemes figyelemre az, ami a céhtagok műtermében történik. Sokféle művészetfelfogás, egyéni törekvés

SZABÓ LÁSZLÓ ZOLTÁN: Totem

(PÁSZTI FOTÓ)

számára jelentett befogadó otthont a szervezet, annál is jobban érzékelteti ezt a tárlat, mivel a mai tagok mellett olyanok műveit is kiállítják, akik már eltávoztak az élők sorából vagy éppen jelenleg az ország más részein, a fővárosban dolgoznak, s munkájukkal az ünnepi alkalomra tértek vissza a Céh kebelére. Kerek képet mutat a tárlat a kortárs magyar

Kiállítási enteriőr

festészetről, felvázolva azt a folyamatot, amelynek során a közvetlen természeti élmény, a táj ihletésére született vízió egyre elvontabb, egyre személyesebb, egyben pedig általános tanulságokat megfogalmazó alkotások megszületéséhez vezet. Csak néhány nevet említve: Vágfalvi Ottó tradicionális balatoni motívumokat megörökítő vásznaitól, Veszeli Lajosnak ugyancsak a tó különböző, év- és napszakokat követően változó arcait megmutató akvarelljein át, folytatódik Szotyori László konkrét tájélményekből kiinduló, azokat egyéni festői nyelv részeként kezelő műveivel, Udvardy Erzsébet arany ragyogású vagy Somogyi Győző intenzív színekben gazdag, mintegy a mitikus tájat példaként állító festményeivel. Nagy Gábor az életkép kortárs átíratát adja, míg Ughy István, Baky Péter számára a biblikus példázat jelenti a kiindulópontot, ahogyan Katona György számára is – a másik munkája, a *Királynék városa* azonban a magyar történelem, középkor megidézésére is módot ad. Heitler László szemében a város épületstruktúrák, különleges motívumok, formák kincsesháza,

ő pedig szívesen mutatja meg e kincseket. Péterfy Gizella viszont lélekportrékat fest, ahogyan Kádár Tibornak és Horváth Lajosnak is az emberi arc, alak a mondandó elsődleges közvetítője.

A tárlat erősségének tűnik a számban egyébként nem nagy grafikai anyag, részben műfaji sokrétűsége, elsősorban a nemes, mélynyomásos technikák jelenléte miatt. Kiemelkedik a grafikai anyagból Csabai Tibor két „angyalnyomata”, T. Szabó László fakturális minőségeket vizsgáló két lapja, Jáger Sándor két akvatintája. Hasonlóképpen kevés fotó szerepel, e művek azonban a kortárs magyar fotóművészet különböző vonulatait mutatják meg, jelentős mesterek alkotásain keresztül: Szelényi Károly tájélményeit Kovács Endre sajátos belső tere, éjszakai mulató hangulatát idéző felvétele ellenpontozza. Az iparművészeti anyag sem nagyszámú, de egy-egy értékes egyéni teljesítménnyel legalább jelzésszerűen megmutat bizonyos lehetőséget, jelzi, hogy a régió a kortárs magyar iparművészek számára is igencsak vonzó. Tamás Ákos és Meixner Etelka porcelán-

BAKÓ
PÉTER:
Éva és Ádám
(diptichon)
(PÁSZTI FOTÓ)

jai, Szekeres Károly erőteljes felületi hatásokkal operáló művei, Kiss Miklós üvegei képviselik a kemény, Lugossy Edit kárpítja és Komáromi Erzsébet pachworkjai a lágy anyagokat. Hasonlóképpen izgalmas plasztikák sora látható a tárlaton, Lugossy László, Szabó László Zoltán a kő, Tirnován Ari Vid *Genezise* a fa alkalmazásának egyéni, korszerű lehetőségére ad példát. Nemes anyagok, a grand art és a népi tárgyformálás sok évszázados tradícióinak műveiken.

A néhány évvel ezelőtt elhunyt Györgydeák György műveiben viszont sem nem a nemes anyag, sem nem az egyetemes művészeti mozgalmak által felvetett problémák továbbgondolása, hanem a humor, a dolgok mélyére ásó kutató szellem adja a megtartó vázát, teszi időtlenné, egyben pedig egy igen sajátos világ részévé, a síkban, plasztikában egyforma erővel megjelenő efemer anyagokat.

Efemer, mulandó... A jelzőkkel bizony vigyázni kell! Nem csak a régi latin mondás miatt, amely szerint *Ars longa, vita brevis*, de azért is, mert hiszen a XX. és most már a XXI. század művészei közül

jó néhányan éppen az efemer anyagokkal értek el kimagasló eredményeket, míg a klasszikus értelemben vett nemes anyagok egy némelyike ma már szinte képtelen figyelmet kelteni maga iránt. Ugyanez a helyzet a maradandóság fogalmával is. Hogy a szó szoros értelmében mi marad fenn, mire emlékezünk egy huszonötödik évfordulós kiállítás anyagából, azt éppen ezért nehéz megjósolni. Az azonban bizonyos, hogy sok olyan új érték van itt jelen, amelyhez hasonló a következő években is születik majd, hiszen számos fiatal alkotó van jelen kvalitásos munkákkal, elsősorban festményekkel, grafikákkal. Kiemelkedő színvonalú művekkel jelentkezett például a szobrász Beretvás Csanád, Tomay Katalin és Raffay Dávid, a festő Tánzos György, Gaál Ágnes, hogy csak néhány nevet említsek, de figyelemre érdemes több más társuk teljesítménye is. Az ő műveik teszik teljessé az ünnepi kiállítást – és ígérik a folytatást. Reméljük, még sokszor huszonöt évre.

(Veszprém, a Hangvilla Multifunkcionális Közösségi Tér galériája, március 14.-április 14.)